

Dnr 07-0236  
Hanna Sejlitz



**Hörselskadades Riksförbund**  
besöksadress: Gävlegatan 16  
Box 6605, 113 84 Stockholm  
tel: +46 (0)8-457 55 00  
texttel: +46 (0)8-457 55 01  
fax: +46 (0)8- 457 55 03  
e-post: hrf@hrf.se

2007-04-18

Kävlinge Kommun  
att. Christer Fleur  
Box 501  
244 80 Kävlinge

## Remissvar: Elever med alldeles speciella behov

Hörselskadades Riksförbund, HRF är Sveriges största intresseorganisation för hörselskadade. Vi företräder både barndomshörselskadades och vuxenhörselskadades intressen. Gemensamt för våra målgrupper är att förutsättningarna för kommunikation påverkas genom svårigheter att höra. Vilka kommunikationssätt vi använder beror bland annat på när hörselskadan debuterar, hur svår den är, vilken situation det gäller samt vem vi ska kommunicera med. En mindre andel av gruppen hörselskadade främst barndomshörselskadade behärskar teckenspråk. Bland vuxenhörselskadade är tecken som stöd, TSS mer vanligt.

HRF har tagit del av rapporten "Elever med alldeles speciella behov" och lämnar här reflektioner och synpunkter kring idén att förlägga ett regionalt teckenspråkscentrum till vuxenutbildningen i Lund.

### Sammanfattning

HRF ser att samverkan regionalt är en förutsättning för att kommuner ska kunna erbjuda en bra skolgång för hörselskadade elever. Därför har vi föreslagit en samlad skolorganisation för hörselskadade och döva elever. Vi är inte främmande för tanken att det till varje regionalt resurscentrum för döva och hörselskadade knyts ett teckenspråkscentrum. Vi ser stora fördelar i att utveckla ett resurscentrum med ett bredare uppdrag som erbjuder ett samlat stöd till hörselskadade och döva barn, ungdomar och vuxna elever i skolan. HRF är tveksamma till en lokal/regional ungdomsgymnasieutbildning för teckenspråkiga, däremot är vi positiva till förslaget om att erbjuda kommunal vuxenutbildning och utbildning inom AF resurs på teckenspråk.

### Regional samverkan en förutsättning för ett bra stöd

Ansvar för hörselskadade och dövas utbildning är delat mellan olika myndigheter och gränserna mellan myndigheternas ansvarsområden är oklara. Det gör att hörselskadade och döva lätt bollas mellan olika aktörer som gärna vill skjuta över betalningsansvaret på någon annan. Målgruppen är liten och det gör att det är ytterst svårt för en enskild kommun att erbjuda en anpassad studiemiljö samt att bygga upp och upprätthålla den kompetens som krävs för att tillgodose dessa elevers behov. HRF tycker att det är positivt att flera kommuner samverkar för att tillgodose de behov som finns i denna målgrupp. Vi ser att samverkan regionalt är en förutsättning för att kommunerna ska kunna erbjuda en bra skolgång för hörselskadade .

### Resurscentrum med ett brett uppdrag en fördel

HRF har i sin årsrapport 2006 "Det går väl ganska bra?" lagt förslag om en ny nationell skolorganisation för döva och hörselskadade. En organisation som samlar all den kompetens och alla de resurser som finns inom dagens specialskolor, hörselklasskolor och enskilda hörselklasser/hörselspår samt Specialpedagogiska institutet (SIT) och Specialskolemyndigheten (SPM). Verksamheten utgår från nio resurscentra som får stöd av en gemensam nationell samordnare. Varje resurscentrum ska ha förskoleverksamhet och grundskola samt en utåtriktad verksamhet för integrerade elever. Mer information om förslaget finns i broschyren "mer än en möjlighet" som bifogas (se bilaga 1). HRFs förslag till ny skolorganisation har legat till grund för

att SIT och SPM har initierat ett gemensamt försöksprojekt i Södra regionen som avser att se över möjligheterna att starta ett resurscentrum.

Teckenspråk är ett av många områden som är viktiga för att eleverna ska få en bra skolgång. Vi ser att en av resurscentrets uppgifter är att se till att döva och hörselskadade elever får teckenspråk. Men ofta finns behovet av stöd även inom andra områden och de olika delarna måste samordnas. Därför kan vi se fördelar i att utveckla ett resurscentrum med ett bredare uppdrag som erbjuder ett brett stöd till hörselskadade och döva barn, ungdomar och vuxna elever i skolan. I detta resurscentrum skulle man kunna samla all den kompetens och alla de resurser som finns inom regionen. Härifrån skulle stödet samordnas i samarbete med kommunerna och landstinget.

### **Regional gymnasieutbildning med små enheter begränsar**

Vi är tveksamma till en lokal/regional gymnasieundervisning för teckenspråkiga elever enligt rapportens idé. Förslaget skulle innebära ett mycket begränsat elevunderlag som medför små enheter. Det skapar strukturella och organisatoriska begränsningar både för elevernas skolval och för möjligheterna till kompetensutveckling inom organisationen. En levande teckenspråksmiljö där eleverna kan utveckla sitt språk och språket kan utvecklas kräver större grupper. Små enheter skulle kraftigt begränsa möjligheten till interaktion med andra elever som är en viktig del av undervisningen på gymnasienivå. Det skulle också få sociala konsekvenser när urvalet av jämnåriga som eleverna kan prata teckenspråk med är så litet. Detta under en tid i livet som är viktig för identitetsutvecklingen. Kommunikation via tolk kan inte ersätta denna brist fullt ut.

Stora enheter som Riksgymnasiet i Örebro har betydligt bättre förutsättningar att erbjuda en bra gymnasieutbildning med en teckenspråkig miljö, samlad kompetens och ett brett utbud av program. Därför tror vi att det är ett bättre alternativ för teckenspråkiga gymnasieelever.

### **Vuxenutbildning**

När det gäller kommunal vuxenutbildning och utbildning inom AF resurs är vi positiva till att man ser över möjligheterna att erbjuda detta inom ramen för resurscentrets verksamhet. Vi ser också ett behov av anpassad SFI-undervisning för döva och hörselskadade. Det bör finnas grupper med undervisning på teckenspråk samt grupper som får undervisning på tal med hörselteknisk utrustning i alla regioner. Utbildningen bör placeras där störst del av målgruppen för SFI-utbildningen finns.

### **Sammanfattningsvis anser HRF**

- Att det är positivt att kommuner samverkar kring hörselskadade och döva elevers skolgång.
- Att ett resurscentrum bör ha ett bredare uppdrag än rapporten föreslår. (Se HRFs skolförslag).
- Att det är tveksamt om gymnasieundervisning i små enheter ger tillräckligt goda förutsättningar för eleverna.
- Att förutsättningarna för samlad undervisning inom kommunal vuxenutbildning, AF resurs för döva och hörselskadade vuxna bör utredas och att även SFI-undervisning bör erbjudas.
- Att eleverna ska kunna välja mellan undervisning på teckenspråk eller på tal med hörselteknisk utrustning.

Med vänliga hälsningar  
Hörselskadades Riksförbund



Hans Ericson  
generalsekreterare

## HRFs förslag till ny, samlad skolorganisation med regionala resurscentra

**Nationell samordning:** HRF föreslår att de resurser och den kompetens som i dag finns inom olika skolformer för hörselskadade och döva samt inom Specialpedagogiska institutet och Specialskolemyndigheten samlas i en ny skolorganisation. Verksamheten bedrivs främst på regional nivå, men en nationell samordnare bör få ansvar för att alla hörselskadade och döva barn får den skolgång de behöver och att skolgången är av likvärdig, god kvalitet i hela landet. Den nationella samordnaren bör även ha ansvar för *fort- och vidareutbildning* av lärare och övrig personal samt *forskning och utveckling* som rör hörselskadade/döva barn. Detta innefattar insamling av *statistik*.

**Nio regionala resurscentra:** Vi föreslår att det byggs upp nio regionala resurscentra, med ansvar för hörselskadade och döva elever inom respektive region. Varje resurscentrum ska ha *förskoleverksamhet* samt *grundskola* för hörselskadade och döva. Undervisning och verksamhet ska kunna ges både på teckenspråk och med tal/hörselteknisk utrustning. I anslutning till skolan ska det även finnas *fritidshem/skolbarnomsorg* samt ett *elevboende*. Skolan för hörselskadade och döva ska kunna ha *satellitklasser* vid andra skolor inom regionen. Sådana klasser ska erbjuda anpassad undervisning med tal/teknik och teckenspråk. Varje resurscentra ska ha ett *elevvårdsteam* av kuratorer, psykologer med flera som kan ge stöd till alla barn, oavsett skolform.

**Resurs för integrerade elever:** Det regionala resurscentrat ska ha en utåtriktad verksamhet för integrerade elever i den kommunala skolan. Det ska finnas *specialpedagogisk kompetens* som kan ge råd och stöd till elever, föräldrar, lärare, skolledare med flera. Ambulerande *hörsellärare*, ska kunna erbjuda stödundervisning med mera. Resurscentrat ska dessutom ha ansvar för att integrerade elever får möjlighet att träffas i någon form av *gruppverksamhet*, till exempel under temaveckor vid regionens skola.

**Samverkan med hörselvården:** Varje resurscentra bör ha ett nära samarbete med landstingets hörselvård, för att uppnå en helhetssyn på barnet och dess behov. Den gemensamma plattformen för samarbetet är barnets *åtgärdsplan för förskola/skolgång*. Hörselvård och resurscentra bör tillsammans anordna *familjeläger* samt *besök på anpassade förskolor och skolor*. De bör även samordna sin *vägledning till föräldrar*, bland annat när det gäller skolplacering.

**Informationsuppdrag:** Det regionala resurscentrat ska sprida information om hörselskadade och döva, bland annat genom att anordna konferenser/seminarier för föräldrar, skolpersonal och beslutsfattare.

